Etuuspalvelut
Lakiyksikkö
Toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskus

15.11.2019

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta 15.11.2019 / HE 83/2019 vp

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain muuttamista siten, että työttömyysturvan lisäpäivärahaoikeuden alaikärajaa nostetaan vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä 61 vuodesta 62 vuoteen. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuuden myöntämisen ja työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden yläikärajat seuraisivat vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä työntekijän eläkelain mukaista alimman vanhuuseläkeiän muutosta.

Lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostamisella tavoitellaan työurien pidentämistä. Lisäpäiväoikeuden siirtämisen on havaittu kasvattaneen työllisyyttä lisäpäiväoikeuden menettäneessä ikäryhmässä (*Selvitys eläkeuudistuksessa sovittujen lisäpäiväoikeuteen ja ikääntyneiden aktivointiin tehtyjen muutosten vaikutuksista*). Lisäksi on havaittu, että lisäpäiväoikeuden menettäneiden ikäluokkien keskimääräinen tulotaso on alaikärajan nostamisen myötä pikemminkin vahvistunut kuin heikentynyt. Lisäpäiväoikeuden menettäneet työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttäneet henkilöt eivät myöskään ole joutuneet pitkäksi aikaa työmarkkinatuelle. Näiden seikkojen vuoksi Kela pitää ehdotettua lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostoa kannatettavana.

Lisäpäiväoikeuden alaikärajan ja työnantajan omavastuun pääteiän nostaminen edellyttää Kelassa tietojärjestelmätyötä, sillä se aiheuttaa muutoksia päätösfraaseihin sekä Työllisyysrahaston ja työttömyysetuuden maksajien väliseen ilmoitusliikenteeseen. Lisäksi tietojärjestelmän avulla tulee kyetä ohjelmallisesti tunnistamaan ne henkilöt, joita lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostaminen koskee.

Edellä mainitussa selvityksessä on todettu, että lisäpäiväoikeuden alaikärajan nostaminen 62 ikävuoteen pienentää lisäpäivillä olevien määrää lähivuosina ja alimmillaan määrä käy vuonna 2025. Tämän jälkeen määrä jälleen kasvaa, jos työttömyysturvan yläikäajaa esitetysti nostetaan. Tämän johdosta Kela pitää tärkeänä, että ikääntyneiden työllisyyttä edistäviä toimia kartoitetaan aktiivisesti myös nyt ehdotettujen muutosten toteuttamisen jälkeen.

Ehdotetulla työttömyysturvaoikeuden yläikärajan nostamisella on tarkoitus estää tilanteet, joissa oikeus työttömyysetuuteen voisi päättyä ennen alinta vanhuuseläkeikää. Kela yhtyy esityksessä todettuun

käsitykseen, että työttömyysetuuden ja vanhuuseläkkeen väliin jäävä aika, jolta ei olisi oikeutta työttömyysturvaan taikka eläkkeeseen, voisi johtaa toimeentulotukitarpeen kasvuun. Siten myös työttömyysturvaoikeuden yläikärajan nostamista koskeva ehdotus on kannatettava. Muutos edellyttää, että työttömyysetuuden maksaja seuraa vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden työttömyysetuuden saajien alimman vanhuuseläkeiän kehitystä. Seuraaminen edellyttää vuosittain vahvistettavan eläkeikärajan koodaamista tietojärjestelmään ja lisää siten säännöllisen tietojärjestelmätyön määrää Kelassa.

Pasi Pajula
toimeentuloturvaetuuksien osamiskeskuksen päällikkö